

MAKTAB – CHIROG`I O`CHMAYDIGAN KOSHONADUR

Rustamov Xayriddin Bahriddinovich

Navoiy viloyati Nurota tumani

“Shahriston” MFY

“Keksalar maslahati guruhi” raisi.

Annotatsiya: Maktab voyaga yetayotgan yosh avlod tafakkurini shakllantirish ustoxonasidir, agar kelajakni qo`ldan chiqarishni istamasang, maktabni qo`lda mustahkam tutmog`ing lozim. Xalq uchun nondan so`ng eng muhimi maktabdir.

**Kalit so`zlar:** Davlat, jamiyat, maktab, o`qituvchi, o`quvchi, ta`lim, tarbiya.

Asosiy qism

Maktab o`z sistemasida mujassamlangan asosiy predmet va prinsiplarga ko`ra xalqlar va davlatlar turmushi va taqdirini belgilaydigan bag`oyat buyuk kuchdir.

Tarixga nazar soladigan bo`lsak maktab bolalarga ilm o`rgatish bilan birgalikda ularga tarbiya maskani ham bo`lib xizmat qilgan. Turkistondagi ilk maktablarda ko`pincha o`ziga to`q xonadonlarning farzandlari o`qib ta`lim olgan. Chunki domlarga mablag` yetkazib berish hammaning qo`lidan kelmagan. Kambag`al oila farzandlari asosan dehqonchilik, chorvachilik, hunarmandchilik bilan shug`ullangan.

Quyoshga intilib to`zon bag`rida,
Mana shu ko`rimsiz yantoq gullaydi.
Kim uchun? So`rama, border taqdirida,
Shu yobonda uning joni yayraydi.

Yaxshimi, yomonmi har bir xalqning o`z tarixi, o`tmishi bor. Shu bois insoniyatdan yomon tomonlarini yashirib, faqat yaxshi tomonlarini ko`z-ko`zlab, o`z tarixini har xil

bezak-bo'yoqlar bilan jimjimador qilib, uni bir-biriga mos kelmaydigan matohlar bilan yamab-yasqab o'tirish kechirib bo'lmaydigan holdir. Axir har bir yangi avlod o'z hayotini boshqa mamlakatlarda ro'y bergan ko'tarilish, taraqqiyot bilan taqqoslab ko'radi va tanazzul sabablarini qidiradi. Agar tanazzul sabablarini to'g'ri topsa, endi o'sha xatolarni takrorlamaslikka intiladi, to'g'ri yo'lga tushib olishga harakat qiladi. Ana shunda maktabning, ta'lim-tarbiyaning roli seziladi. Asta-sekin dunyoda rivojlanish cho'qqisiga chiqayotgan davlatlar ko'paya boshlaydi. Maktablar ham moddiy va ma'naviy jihatdan boyib boradi. O'zbekiston Respublikasi 1991-yilda mustaqillikka erishgan yillardan boshlab ta'limga e'tibor kuchaydi. Chunki davlatning rivojlanishida, uni dunyoga tanitishda yosh avlodning roli katta ekanligi yaqqol bilindi. Maktablar rekonstruksiya qilindi, eskilari o'rniga yangilari qurildi, moddiy texnika bazasi boyitildi. Maktablar ilm chashmasi oqib turgan koshonalarga aylana boshlandi. Bunda davlatimiz rahbarlarining bevosita rahnamoligida amalga oshirildi.

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 50-moddasiga ko'ra:

Har kim ta'lim olish huquqiga ega.

Davlat uzluksiz ta'lim tizimi, uning har xil turlari va shakllari, davlat va nodavlat ta'lim tashkilotlari rivojlanishini ta'minlaydi.

Davlat maktabgacha ta'lim va tarbiyani rivojlantirish uchun shart-sharoitlar yaratadi.

Davlat bepul umumiy o'rta ta'lim va boshlang'ich professional ta'lim olishni kafolatlaydi. Umumiy o'rta ta'lim majburiydir.

Maktabgacha ta'lim va tarbiya, umumiy o'rta ta'lim davlat nazoratidadir. Ta'lim tashkilotlarida alohida ta'lim ehtiyojlariga ega bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'lim va tarbiya ta'minlanadi. Shundan kelib chiqib mamlakatimizda hamma bolalar o'qishi uchun shart-sharoitlar yaratilganidan dalolatdir. Ilm koshonalariga kerakli bo'lgan darsliklar, o'quv-uslubiy va badiiy adabiyotlar uzluksiz yetkazib berilmoqda.

Ta'lim-tarbiya jarayonining asosiy maqsadi va vazifasi barkamol, yetuk shaxslarni, ya'ni komil insonni yetkazish-shakllantirishdan iborat.

Shunday ekan, biz ta'lim-tarbiya samaradorligini o'quvchilarning qay darajada bilim, ko'nikma va malakaga ega ekanliklari, tarbiyalanganlik darajalari, mustaqil bilim olishga, hayotda o'z o'rinlarini topish uchun qanday tayyorgarligi bilan o'lchashimiz, baho berishimiz lozimligini bilishimiz shart. Buning uchun maktabda asosiy vazifasi bilimga ega, salohiyatli o'qituvchi-ustozlar mahorati katta rol o'ynaydi. O'quvchi o'qituvchining ilm bulog'idan tashnaligini qondirib, bilim olishga intiladi.

Ulug' muallimdan sen olgan ibrat,

Yulduzlar quyoshdan olgandek ibrat.

O'zbekistonda o'qituvchining mavqei yuksaklarga ko'tarilmoqda. Chunki maktabni bor qiladigan ham, uni so'ndiradigan ham muallim. Ustoz-murabbiylarimiz bergan saboqlardan o'quvchilar ma'naviy ozuqa olib, ilmga bo'lgan mehrlarini oshirmoqdalar. Maktablarimiz zamonaviy tusga kirdi. O'qituvchi-o'quvchi o'rtasida darslar texnika vositalari, kompyuterlar orqali amalga oshirilmoqda. Sinf xonalari yangi o'quv jihozlari bilan boyitildi.

Keksa nuroniylar maktablarga tashrif buyurganlarida yoshlikka qaytib yana shunday maktablarda o`qishni orzu qiladilar. Odam qanchalik ma`rifatli bo`lsa, el-yurtga shunchalik foydasi tegadi.

Hozirgi kunda O`zbekistonda maktablar soni 11 mingtadan oshdi. Shundan 14 ta Prezident maktabi va 790 dan ortiq ixtisoslashtirilgan va 12 ijod maktablari mavjud. Bizda 1-sinfga keladigan o`quvchilarga Prezident sovg`asi o`quv-qurollari beriladi. Bu Vatanimizda ta`lim-tarbiyaga berilgan imkoniyatning yaqqol namunasidir.

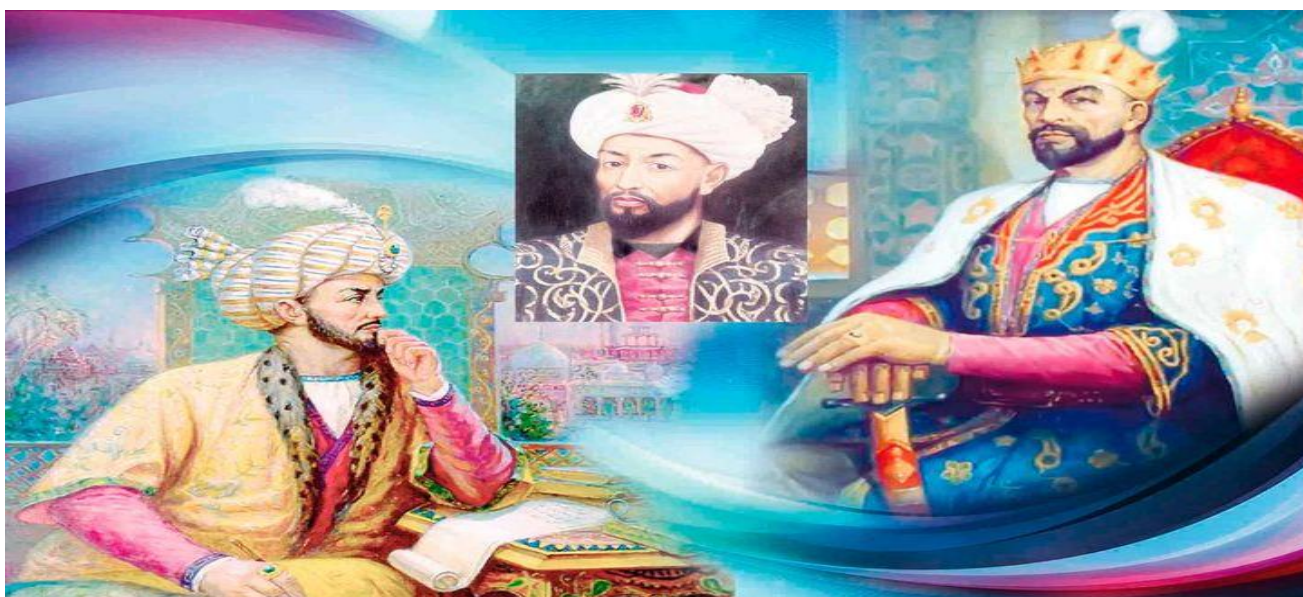
O`quvchilarimiz Xalqaro fan olimpiadalarida faxrli 1,2,3-o`rinlarni egallab kelishmoqda. Ularga va ustozlariga pul mablag`lari berilmoqda. Ta`lim tarbiya bilan chambarchas bog`liq ravishda olib borilmoqda. Ta`lim va kamolotning turi ko`p, ularning har biri o`zicha muhim, ammo axloqiy ta`lim ularning barchasidan yuqori turmog`i lozim.

Adabiyotga, san`atga va boshqa fanlarga ixtisoslashtirilgan ijod maktablaridan bo`lajak shoirlar, yozuvchilar, olimlar, akademiklar yetishib chiqishiga ishonamiz. Chunki bu maktablarda bilimli yoshlar ta`lim-tarbiya olmoqdalar. Bilimli odam uni qurshab turgan hayotning barcha tomonlari va jabhalari bo`yicha o`z dunyoqarashi, o`z mushohadasiga ega bo`lgan kishidir.

Tarix millatning haqiqiy tarbyachisiga aylanib bormoqda. Buyuk ajdodlarimizning ishlari va jasoratlari tarixiy xotiramizni jonlantirib, yangi fuqarolik ongini shakllantirmoqda. Axloqiy tarbiya va ibrat manbaiga aylanmoqda. Markaziy Osiyo tarixida siyosiy aql-idrok bilan ma'naviy jasoratni, diniy dunyoqarash bilan qomusiy bilimdonlikni o'zida mujassam etgan buyuk arboblarning ko'p bo'lgan.

Imom Buxoriy, Imom Termiziy, Xoja Bahouddin Naqshbandiy, Xoja Ahmad Yassaviy, Al-Xorazmiy, Beruniy, Ibn Sino, Amir Temur, Mirzo Ulug'bek, Alisher Navoiy, Zahiriddin Muhammad Bobur va boshqa ko'plab buyuk ajdodlarimiz milliy

madaniyatimizni rivojlantirishga ulkan hissa qo'shdilar. Xalqimizning milliy iftixori bo'lib qoldilar.

Ularning merosi hozirgi kunda maktab darsliklariga kiritilgan va ularning qoldirgan oltinga teng so'zlari, ibratli ishlari o'quvchilar ongiga singdirilmoqda.

Ajdodlarimizning jasorati va hayot yo'li yangi avlod vakillari uchun yonib turgan mash'aladir.

Biz maktab ta'limini isloh qilishda Yaponiya, Koreya, Xitoy, Turkiya va boshqa davlatlarning ushbu sohada erishgan yutuqlarini o'rgandik va tajriba orttirdik. Lekin ularga o'xshamagan o'zimizning, O'zbekistonning, ta'lim tizimini yaratdik. Jamiyatda o'z o'rnini topadigan yosh avlod ta'lim-tarbiya oladigan, chirog'i doimo yonib turadigan koshonalarni qurib bitkazdik. Bu o'ziga xos jasorat va mahurat namunasidir.

Shoigra ne sirni aytar qora tosh,

O'tgan kunlar yodi-qumlarga sirdosh.

Qum ostidan ko'rar bobolar ko'zi-

Sening har qadaming, aytgan har so'zing.

Xulosa

O'zbekistonda ta'lim sohasini isloh qilishning asosiy omillaridan biri shaxs manfaati va ta'lim ustuvorligidir. O'zbek avlodini jahonga ko'z-ko'z qila oladigan kishilar-bu ustozlarning sermashaqqat mehnati bo'lsa, iste'dodli, qobiliyatli, zukko, bilimli va aqli raso bo'lish yosh avlodimizning asosiy vazifasidir. Bunda maktabning roli va uning nufuzi katta ahamiyat kasb etadi.

Maktablarimizda samimiy, to'g'ri, halol, rostgo'y yosh avlodni tarbiyalash bilan biz kelajak poydevorini quramiz va bunga ishonamiz.

Bugungi tahlikali dunyoda osmoni musaffo, rivojlanib borayotgan O'zbekistonimizni yomon ko'zlardan asrashda yosh avlod ta'lim-tarbiyasiga e'tibor qaratish davlatimizning

muhim vazifalaridan biri ekanligi Prezidentimiz tomonidan ta'kidlanmoqda va bir qator muhim ishlar amalga oshirilmoqda.

Maktab ta'lim-tarbiyaning o'chmas mayog'i bo'lib qolmoqda.

Maktab kelajakda olimlar, shoir, yozuvchilar, san'atkorlar, mashhur sportchilar yetishib chiqadigan qasrga aylanmoqda.

Maktab O'zbekiston kelajagini belgilaydigan koshona va ilm-ma'rifat o'chog'i ekanligini xalqimiz qalbiga singdirmog'imiz kerakligini biz ziyolilar, ota-onalar, keksa avlod vakillari his qilmog'imiz lozim. Shuni unutmaylikki, osuda va farovon turmush tarzini chetdan kelib bizga hech kim yaratib bermaydi. Uni o'zimizning maktablarda ilm olayotgan yoshlarimiz yaratadi va biz bunga ishonamiz.

Maktab-ilm bulog'i. Bu buloqdan sochilgan har bir marvarid satrlar yosh o'g'il-qizlarimizning qalbida mehr-muhabbat tuyg'ularini shakllantiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

- 1.O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev asarlari.
2. O'zbekiston Respublikasi sobiq Prezidenti I.A.Karimov asarlari.
3. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi.
- 4.V.L.Voronsov "Tafakkur gulshani" kitobi.
- 5.Ch.Aytmatov va M.Shoxonov "Cho'qqida qolgan ovchining oh-u zori" asari.
- 6.I.Ibragimov "Pedagogik psixologiya" asari.
- 7.R.Ahliddinov "Maktabni boshqarish san'ati" kitobi.
- 8.Sh.Hamroyev "Nurota-muqaddas diyor" kitobi.
- 9."Nuroni" ro'znomalari.
- 10."Keksalik gashti" jurnallari.